

Anna Levchenko, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Personnel's Professional Development in Terms of Activization of Innovative-integrated Processes

In the article the role of professional development of personnel in the conditions of activization of innovative-integrated processes is investigated. It was emphasized that at present time, the most urgent tasks are to preserve and develop the existing personnel potential, to rationalize its using, to increase the labor productivity through the using of advanced technologies in Ukraine.

The analysis of approaches to the definition of the essence of personnel's professional development and other interrelated categories is carried out. It has been determined that personnel's professional development is a process of continuous updating and acquisition of new knowledge, skills, competencies, which is aimed at their further using in practice, and the active creation of new knowledge taking into account the innovative changes in the environment, allowing to receive the current and strategic beneficial socio-economic effect. The modern differences of "adult education" are characterized, taking into account the separation of physical, virtual, emotional, cognitive and social components into the educational space structure. The groups of teaching methods include the individual and collective-group, active and passive, long-term and short-term, methods of formal, informal and informal learning. With regard to the staff development models, a model of competitive advantages, a model of employee support, a model of community support and a model-concept of human development can be distinguished.

The key features of the transformation of approaches to the organization of personnel's professional development in the conditions of activization of innovative-integrated processes are substantiated. They are based on the necessity of change from the learning, which are oriented on knowledge-based learning to the learning of staff to learn and create a new knowledge, to promote the development of intellectual potential and emotional intelligence, taking into account during learning the individualized needs of the individual and the tendencies of globalization in expanding the knowledge sharing in the world community, the widespread using of distance learning organization forms, active and interactive methods of participation in the learning process, giving a lot of attention to the teamwork, the practical orientation of training courses, the strategic approach to the organization of professional development and creation of preconditions for the implementation of learning outcomes.

personnel, professional development, method of professional training, model of personnel development, innovation development, innovative-integrated process, innovative-integrated structure

Одержано (Received) 05.12.2018

Прорецензовано (Reviewed) 18.12.2018

Прийнято до друку (Approved) 20.12.2018

УДК 330.101

JEL Classification: I23, O15

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1\(34\).134-141](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1(34).134-141)

Д.Д. Плинокос, доц, канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

А.О. Москаленко

Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя, Україна

Розвиток людського потенціалу в університетських бізнес-інкубаторах

В статті досліджується розвиток людського та інтелектуального потенціалу в середовищі бізнес-інкубаторів, які діють на базі вищих навчальних закладів. Розглянуто сутність поняття "бізнес-інкубатор" та його розвиток в системі національної економіки. Розкрито основну модель взаємодії університетів, бізнес-середовищ (інкубаторів) та держави. Проаналізовано основні тенденції зміни кількості студентів закладів вищої освіти та виявлено основні причини даної тенденції. Розглянуто тенденції та процеси розвитку бізнес-інкубаторів в системі закладів вищої освіти.

бізнес-інкубатор, заклади вищої освіти, людський потенціал, інтелектуальний потенціал

Д.Д. Плинокос, доц., кан. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, г. Кропивницький, Україна

А.А. Москаленко

Запорізький національний технічний університет, г. Запоріжжя, Україна

Развитие человеческого потенциала в университетских бизнес-инкубаторах

В статті досліджується розвиток людського та інтелектуального потенціалу в середовищі бізнес-інкубаторів, які діють на основі вищих навчальних закладів. Розглянуто сутність поняття "бізнес-інкубатор" та його розвиток в системі національної економіки. Розкрито основну модель взаємодії університетів, бізнес-середовища (інкубаторів) та держави. Проаналізовані основні тенденції зміни кількості студентів вищих навчальних закладів та виявлені основні причини даної тенденції. Розглянуто тенденції та процеси розвитку бізнес-інкубаторів в системі закладів вищої освіти. **бізнес-інкубатор, вищі навчальні заклади, людський потенціал, інтелектуальний потенціал**

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та впровадження новітніх технологій в повсякденне життя кожної людини розвиваються швидкими темпами та потребують найновіших знань та навичок задля найефективнішого їх використання. Проте сучасні технології базуються на вагомому підґрунті спеціалізованих досліджень й тому вони є недостатньо легкими для впровадження та початкового розвитку. Для успішного запуску та подальшої підтримки, новітні ідеї та технології потребують середовища, де вони будуть проходити всі етапи розвитку та первинного впровадження. Одним з таких середовищ є бізнес-інкубатори, які створюються на базі вищих навчальних закладів. Адже, саме в такому середовищі є не тільки умови для створення, впровадження та подальшої підтримки технологій, але й надається можливість для розвитку інтелектуального людського потенціалу та капіталу. Викладачі та студенти ВНЗ мають змогу не тільки застосовувати свої знання, але й розвивати їх, вивчати нові технології на базі фінансової підтримки та мають можливість працевлаштування в провідних інвесторів бізнес-інкубаторів. Таким чином, держава отримує значний розвиток підприємств, використання ними провідних технологій та відповідність світовим стандартам, та якісний людський потенціал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок в дослідження питань розвитку людського капіталу та людського потенціалу було зроблено такими вченими як: А.О. Грیشнова [4], О.В. Стефанишин [11] та ін. Процесам взаємодії саме закладів вищої освіти, університетів та держави присвячені праці таких вчених як Л.Д. Водянка [4], Н.І. Холяк [12; 13], Г. Іцковіч [1], В. Покідіна [9]. Вони обґрунтовано описують взаємозв'язок та функціонування бізнес структур в системі сучасних університетів. Однак, на нашу думку, питання розвитку людського потенціалу в університетських бізнес-інкубаторах, та в університетському середовищі потребує більш детального вивчення та дослідження. Водночас, розвиток людського потенціалу в системі бізнес-інкубаторів є важливим процесом формування людського потенціалу країни взагалі та потребує детального дослідження.

Постановка завдання. Головною метою даної статті є дослідження розвитку людського потенціалу в середовищі бізнес-інкубаторів на базі закладів вищої освіти. Таким чином, основними завданнями, що постають відповідно до поставленої мети є: дослідження поняття "бізнес-інкубатор" в системі національної економіки; аналіз взаємозв'язку тріади "університет – бізнес-інкубатор – держава"; дослідження тенденції кількості студентів закладів вищої освіти, як основи формування людського потенціалу; аналіз розвитку людського потенціалу в системі бізнес-інкубаторів.

Виклад основного матеріалу. Невпинний розвиток глобалізаційних процесів зумовлює населення кожної країни вчасно адаптуватися до нових умов життя та передових технологій, що в свою чергу зумовлює розвиток людського потенціалу, який має змогу більш продуктивно розвиватися в середовищі сучасних бізнес-процесів. В розрізі дослідження розвитку людського потенціалу в бізнес-середовищі, пропонуємо розглянути поняття бізнес-інкубатору відомими вченими та науковцями. Дане поняття має широкий зміст та охоплює майже всі сфери взаємодії науки та бізнесу. За Л.Д. Водянкою бізнес-інкубатор – це організаційна структура, яка створена з метою формування сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів [4, с.31]. Дані структури направляють свою діяльність на підтримку розвитку підприємства та отримання певного відсотку від діяльності організації за надані послуги.

За А. Б. Немченко бізнес-інкубатор – це один з варіантів, поряд з «науковими центрами» і «бізнес-центрами», тих організаційних форм взаємодії науки і підприємництва, що являє собою складний багатofункціональний комплекс, який забезпечує, поряд з іншим,

сприятливі умови для ефективної діяльності новоутворених малих інноваційних фірм, які реалізують цікаві наукові ідеї [8, с.37].

Холявко Н.І. також стверджує, що інноваційні центри (бізнес-інкубатори, технопарки тощо) відіграють ключову роль в забезпеченні розвитку системи вищої освіти України та національної економіки на інноваційній освіті [12, с.286].

Тобто, можна сказати, що бізнес-інкубатори в системі «вищий навчальний заклад – підприємство» виступають постачальником наукових ідей та якісних людських ресурсів, які мають високий потенціал розвитку. Через надання інформаційних та консультаційних послуг, бізнес-інкубатори формують не тільки розвиток людського потенціалу через залучення викладачів, науковців та студентів, а й підвищують рівень інтелектуального капіталу всіх учасників тріади «вищий навчальний заклад – бізнес-інкубатор – підприємство».

Розвиток інноваційної національної економіки відбувається у тісному взаємозв'язку з розвитком науково-технічної діяльності закладів вищої освіти. В Україні дані взаємовідносини спостерігаються у формі програм стажування студентів на базі підприємств, різноманітні навчальні конкурси, олімпіади, можливості проходження виробничої практики на підприємстві. Проте взаємозв'язок у системі «вищий навчальний заклад – бізнес-інкубатор – підприємство» може відбуватися й на найбільш високому рівні, зокрема за Холявко Н.І. спектр напрямів співпраці може виконуватись через надання можливості підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації провідних спеціалістів у вищих навчальних закладах; впровадження результатів наукових досліджень в основну діяльність підприємств; здійснення експертної діяльності та надання консультаційних послуг кваліфікованими спеціалістами; отримання підприємствами ліцензій на використання патентів вчених університетів; та найголовніше створення на базі навчальних закладів бізнес-інкубаторів, технопарків та кластерів [12, с.34]. В даному випадку задля забезпечення інноваційного розвитку економіки постає питання ефективної співпраці та функціонування тріади «університет – бізнес – держава». Таке співробітництво чітко охарактеризував Г. Іцковіц, професор Стенфордського університету, у своїй концепції «потрійної спіралі» – взаємозв'язку університету, бізнесу та держави та їх функціонування, в якій виділяє її, як цілісну систему наступних складових:

1. університети, підприємства та держава як головні компоненти «потрійної спіралі»;
2. взаємозв'язки між компонентами у вигляді тісної співпраці, спільного лідерства та взаємозаміни;
3. головні функції, які виконуються кожним учасником «потрійної спіралі»: виробництво та продукування знань, інновацій та забезпечення тісної взаємодії.

Головною метою та основою даної моделі є те, що саме університет виступає ядром інноваційної діяльності у сучасному суспільстві, який тісно взаємодіє з підприємництвом (бізнесом), беручи на себе певні обов'язки з досліджень та розвитку й таким чином стає головним центром постачання та реалізації державних інноваційних зусиль. Беручи участь в даній моделі, університет поступово перетворюється на активну бізнес-одиницю, яка має змогу розвивати науково-освітню діяльність та комерціалізувати її результати, при цьому маючи фінансову підтримку не лише від підприємств, але й з боку держави. Держава ж у свою чергу, отримує підвищення рівня інноваційної економіки та має змогу реалізації наукового потенціалу [1].

Партнерство університетів, бізнесу та держави є взаємовигідним для всіх його учасників, адже університет отримує збільшення інвестицій в розвиток науково-дослідної діяльності, тим самим розширюючи можливості у сфері наукових досліджень та найголовніше здатність працевлаштування студентів на провідних підприємствах; бізнес, будучи посередником між університетом та державою, здобуває нові знання, інновації та технології, підвищуючи власну конкурентоспроможність на державному ринку, та отримує лояльність від держави у вигляді певних пільг на діяльність; держава отримує розвиток провідних напрямів наукової діяльності, підвищення конкурентоспроможності країни на

світовому ринку та найголовніше – підвищення та розвиток наукового та інтелектуального потенціалу країни.

Видно, що взаємодія навчальних закладів з державою для підвищення рівня розвитку інтелектуального потенціалу повинна виконуватись за участі бізнесу, як посередника між даними об'єктами у формі бізнес-інкубаторів, які діють саме на базі навчальних закладів.

Вважаємо за доцільним зазначити, що основою кожного бізнес-інкубатору є його якісний інтелектуальний потенціал, який перш за все складається з кількості науковців, які приймають участь в діяльності бізнес-структури, кількості студентів, які вирішили оволодіти додатковими знаннями та розширити межі знань здобуваної професії. Адже, на сучасному етапі розвитку національної економіки постає проблема невідповідності кваліфікації випускників ЗВО, якості їх отриманих знань та навичок вимогам роботодавців. Як зазначає Покідіна В., причиною даного явища є відсутність налагодженої, ефективно працюючої схеми партнерських зв'язків бізнесу та закладів вищої освіти. Майбутні абітурієнти обирають освітні програми навчання не за параметрами відповідності потребам національної економіки, а за престижністю професії, наявності бюджетних місць та рівнем складності знань. Тому, на кінцевому етапі здобування професії ринок праці має дисбаланс між пропозицією та вимогами попиту стосовно професійно-кваліфікаційного складу [9, с.1-2]. Саме задля уникнення та попередження таких ситуацій створюються та діють бізнес-інкубатори на базі навчальних закладів, які надають можливості студентам оволодіти найбільш затребуваними та найсучаснішими професіями, отримати певні знання та навички, які будуть у повному обсязі відповідати вимогам роботодавців. Протягом останніх п'яти років кількість студентів вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації, які є інтелектуальним потенціалом, як університету, так і країни в цілому, помітно зменшилась на 22,8% (рис. 1) [6]:

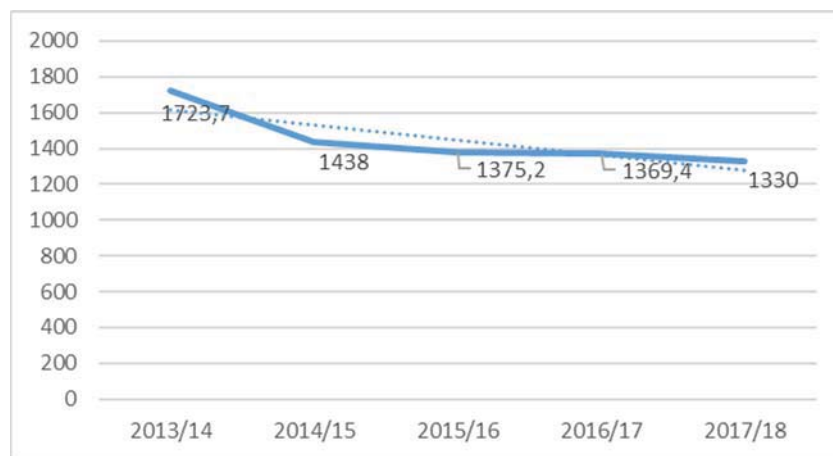

Рисунок 1 – Динаміка кількості студентів ВНЗ III - IV рівнів акредитації, тис. осіб

Джерело: складено авторами на основі джерела [6]

Дана тенденція характеризується, як економічною та політичною кризою, так і невмотивованістю студентів до розвитку їх наукової діяльності внаслідок незначної підтримки процесів співробітництва науки та бізнесу з боку держави. Адже для більшості студентів є пріоритетним пошук роботи, а не розвиток власних наукових знань з наступною можливістю їх комерціалізації. Також значна кількість абітурієнтів обирає навчання у вищих навчальних закладах за кордоном. За даними аналітичного центру Cedoss, серед основних причин вибору навчання студентів за кордоном є такі:

- бажання студентів отримати диплом європейського зразку та подальше працевлаштування в країнах ЄС;
- бажання отримати більше знань, завдяки яким студенти отримають можливість працевлаштування в ЄС;

- майже половина опитаних респондентів назвала причину вибору навчання за кордоном в незадоволеності умовами життя в Україні;
- кращий стан матеріально-технічного забезпечення в університетах;
- бажання підвищити рівень іноземної мови та отримати кращі знання для працевлаштування в Україні.

Лише 6% опитуваних респондентів планують повернутися в Україну після навчання та отримання диплому [2]. Задля покращення даного показника та уникнення причин вибору навчання за кордоном держава та університети повинні мотивувати студентів через взаємодію держави з навчальними закладами та представниками бізнесу, яка надасть можливість прогресивного розвитку, як інтелектуального потенціалу учасників з подальшим його використанням, примноженням та отриманням прибутку на локальному рівні, так і збільшення економічних та наукових ресурсів на регіональному та державному рівнях.

Розвиток інтелектуального наукового потенціалу та залучення студентів до наукової діяльності може значно покращитися за рахунок залучення до взаємодії бізнесу та науки через створення та функціонування бізнес-інкубаторів як важливого та невід'ємного об'єкта-постачальника якісного людського потенціалу. Кількість ВНЗ станом на початок 2018 року становила 661 одиниця, а бізнес-інкубаторів, які діють при ВНЗ – лише приблизно 15-20 одиниць [6], й основна їх частка зосереджена в провідних містах країни, таких як Київ, Львів, Одеса, Харків. Дане розташування та кількість бізнес-інкубаторів унеможливує активну участь в наукових дослідженнях більшості студентів на теперішній час, адже лише незначний відсоток студентів мають змогу розкрити свій потенціал та користуватися ресурсами ВНЗ в системі бізнес-інкубаторів. Проте, варто відзначити, що 12 березня 2018 року було підписано Меморандум про співробітництво та взаємодію між МОН та ГО «Платформа інноваційного партнерства» (YEP), метою якого є розвиток мережі бізнес-інкубаторів в українських ВНЗ, де студентів та науковців навчатимуть, як результати їхніх досліджень втілити в бізнес. Наразі бізнес-інкубатори YEP працюють у 10 вишах в різних регіонах України, серед яких Київський Національний Університет ім. Тараса Шевченка, Донецький національний технічний університет, що знаходиться зараз в м. Покровськ, Національний Авіаційний Університет, Київський Національний Економічний Університет ім. В. Гетьмана [3]. Дані заходи позитивно впливають також на здобуття нових знань студентами, адже беручи участь в діяльності бізнес-інкубаторів можна отримати відповідні вимогам роботодавців знання, які будуть унікальними та специфічними в межах сучасних, нових професій, які на даний момент неможливо освоїти в рамках освітньої програми вищих навчальних закладів.

На нашу думку, даний процес є рушійною та вагомою силою для прискорення розвитку бізнес-середовищ в університетах, що повинно стати результатом збільшення участі студентів в науково-дослідницькій роботі, підвищення та реалізація рівня інтелектуального потенціалу. Адже, кожен студент або викладач зможе у повній мірі реалізувати власні знання та розвиватися в сфері передових технологій саме за допомогою підтримки таких організаційно-інвестиційних структур, як бізнес-інкубатори.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З проведеного аналізу можна зробити висновки, що розвиток бізнес-інкубаторів є невід'ємною і однією з головних складових інноваційного розвитку національної економіки. Держава, будучи учасником взаємовідносин навчальних закладів та бізнесу, отримує не тільки підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств, а й збагачує науковий потенціал країни через залучення наукових робітників та студентів, які оволодівають новими та сучасними знаннями, які відповідають вимогам роботодавців. Бізнес-інкубатори при університетах спроможні якісно покращити рівень інтелектуального потенціалу держави, роблячи її конкурентоспроможною на світовому ринку праці. За О.М. Левченко, саме на етапі реалізації людського потенціалу та капіталу повинні створюватись гідні умови та засади організації взаємодії учасників в процесі співпраці, які будуть спрямовувати їх до застосування сучасних інноваційних підходів в своїй діяльності та ставати ініціаторами розвитку

інноваційних проєктів [7, с.7-8]. В свою чергу, бізнес-інкубатор може повністю задовольнити дані умови.

Задля підтримання розвитку бізнес-середовища вважаємо за доцільним створення фондів на державному рівні для підтримки старт-апів та бізнес-інкубаторів. Таким чином, діяльність бізнес-структур буде профінансована з державного бюджету та даний фонд матиме змогу інвестування в проєкти, тим самим підтримуючи старт-апи ще й за допомогою надання різносторонніх консультацій. Така взаємодія бізнесу та держави стане значним кроком вперед в розвитку не тільки національної економіки, а й покращення показників людського розвитку.

Для ефективного налагодження співпраці між навчальними закладами, бізнесом (бізнес-інкубаторами) та державою потрібно намагатися дотримуватись певних напрямів діяльності:

1. держава – забезпечення фінансової незалежності університетів; розробка та впровадження нових сучасних науково-освітніх програм, які будуть відповідати вимогам ринку праці; актуалізація матеріально-технічної бази навчальних закладів; створення державного фонду фінансування діяльності бізнес-інкубаторів та старт-ап проєктів;
2. бізнес – своєчасне інформування держави про актуальність затребуваних професій та вимог до них; готовність до відкритої співпраці з ЗВО та державою;
3. університет – створення та підтримка діяльності бізнес-інкубаторів, їх своєчасне матеріально-технічне оснащення; створення сприятливих умов для заохочення та залучення студентів до наукової діяльності; активна співпраця з представниками бізнесу та надання консультаційних послуг кваліфікованими працівниками.

Тісна взаємодія трьох наведених вище структур є запорукою стрімкого розвитку людського потенціалу держави. Бізнес-інкубатор, будучи посередником між університетами та державою, є значущою структурною одиницею для розвитку науково-освітніх досліджень, отримання нових знань та досвіду співробітництва з підприємствами. Саме в даному середовищі є всі сприятливі умови для розвитку та вдосконалення власного потенціалу кожного з його учасників, тим самим формуючи загальний показник людського розвитку в країні.

Серед подальших перспектив досліджень необхідно визначити такі напрями, як: комерціалізація результатів діяльності університетських бізнес інкубаторів, ефективні механізми взаємодії бізнесу та університетів, державна підтримка університетського сектору та формування середовища розвитку людського капіталу.

Список літератури

1. Etzkowitz H. Triple Helix Systems: An Analytical Framework for Innovation Policy and Practice in the Knowledge Society [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://triplehelix.stanford.edu/images/Triple_Helix_Systems.pdf
2. Аналітичний центр Cedos [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cedos.org.ua/uk/articles/ukrainski-studenty-v-polshchi-polityky-zaluchennia-intehratsii-ta-motyvatsiia-i-planu-studentiv#ukr>
3. Від ідеї до бізнесу – МОН та УЕР розвиватимуть стартапи та інноваційне підприємництво у вишах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/vid-ideyi-do-biznesu-mon-ta-uerp-rozvivatimut-startapi-ta-innovacijne-pidpriyemnictvo-u-vishah>
4. Водянка Л. Д. Перспективи розвитку бізнес-інкубаторів в Україні [Текст] / Л. Д. Водянка, К.В. Горшова // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. – 2015. – Вип. 10. – С. 30-35
5. Грішнова О.А. Людський, інтелектуальний і соціальний капітал України: сутність, взаємозв'язок, оцінка, напрями розвитку [Текст] / О.А. Грішнова // Соціально-трудові відносини: теорія та практика. – 2014. – № 1. – С. 34-40.
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Левченко О. М. Людський капітал як чинник інноваційного розвитку національної економіки України [Текст] / О. М. Левченко, Д. Д. Плинокос, О. В. Ткачук // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2015. – № 5. – С. 3-9

8. Немченко А. Б. Бізнес-інкубатори в сфері сучасної державної підтримки розвитку регіональної інноваційної інфраструктури [Текст] / А. Б. Немченко, Т. Б. Немченко // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 36-41
9. Покідіна В. Університети та бізнес: міжнародний досвід співпраці та перспективи для України [Текст] / В. Покідіна // Проект «Популярна економіка: ціна держави». – 2016. – Вип. 41. – 25с.
10. Семенець Ю. О. Партнерство бізнесу, держави та університетів як стратегічний ресурс інноваційного розвитку України [Текст] / Ю. О. Семенець // Ефективна економіка. – 2016. – № 2
11. Стефанишин О. В. Людський потенціал і фінансове стимулювання його розвитку в умовах глобалізації [Текст] / О. В. Стефанишин // Наукові записки Української академії друкарства. – 2001. - № 3. –С. 7-11
12. Холявко Н. І. Вища освіта як визначальний чинник суспільного розвитку [Текст] / Н. І. Холявко // Економічний форум. – 2014. – № 2. – С. 285-290
13. Холявко Н. І. Сектор вищої освіти в системі інноваційного розвитку національної економіки [Текст] / Н.І. Холявко // Економіка і управління. – 2014. – № 1. – С. 33-37

References

1. Etzkowitz, N. (n.d.). Triple helix systems: an analytical framework for innovation policy and practice in the knowledge society. *triplehelix.stanford.edu*. Retrieved from https://triplehelix.stanford.edu/images/Triple_Helix_Systems.pdf [in English].
2. Ukrainiske studentstvo v Polshchi: polityky zaluchennia, intehtatsii ta motyvatsiia i plany studentstva [Ukrainian Students in Poland: Engagement Policy, Integration and Motivation, and Student Plans]. (2018). *cedos.org.ua*. Retrieved from <https://cedos.org.ua/uk/articles/ukrainski-studenty-v-polshchi-polityky-zaluchennia-intehtatsii-ta-motyvatsiia-i-plan-y-studentiv#ukr> [in Ukrainian].
3. Vid idei do biznesu – MON ta YEP rozvyvatymut startapy ta innovatsiine pidpriemnytstvo u vyshakh [From idea to business - MOE and YEP to introduce startups and innovative enterprises at the universities]. (2018). *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/news/vid-ideyi-do-biznesu-mon-ta-yep-rozvyvatymut-startapy-ta-innovacijne-pidpriemnytstvo-u-vyshah> [in Ukrainian].
4. Vodianka, L.D., & Horoshovska, L.D. (2015). Perspektyvy rozvytku biznes-inkubatoriv v Ukraini [Prospects for the development of business incubators in Ukraine]. *Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Ekonomichni nauky – Bulletin of Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University. Economic sciences, 10*, 30-35 [in Ukrainian].
5. Hrishnova, O.A. (2014). Liudskiy, intelektual'nyj i sotsial'nyj kapital Ukrainy: sutnist', vzaiemozv'iazok, otsinka, napriamy rozvytku [Human, Intellectual and Social Capital of Ukraine: Essence, Interconnection, Assessment, Directions of Development]. *Sotsial'no-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka. – Social-Labor Relations: Theory and Practice, 1*, 34-40 [in Ukrainian].
6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
7. Levchenko, O.M., Plynokos, D.D., & Tkachuk, O.V. (2015). Liudskiy kapital yak chynnyk innovatsiinoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [Human capital as a factor of innovative development of national economy of Ukraine]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo – State and regions. Economics and Entrepreneurship, 5*, 3-9 [in Ukrainian].
8. Nemchenko, A.B., & Nemchenko, T.B. (2010). Biznes-inkubatory v sferi suchasnoi derzhavnoi pidtrymky rozvytku rehionalnoi innovatsiinoi infrastruktury [Business-incubators in the sphere of modern government support of regional innovative infrastructure development]. *Naukovi pratsi KNTU. Ekonomichni nauky – Scientific works of KNTU. Economic sciences, 17*, 36-41 [in Ukrainian].
9. Pokidina, V. (2016). Universytety ta biznes: mizhnarodnyi dosvid spivpratsi ta perspektyvy dlia Ukrainy [Universities and Business: International Collaboration Experience and prospects for Ukraine]. *Proekt «Populiarna ekonomika: tsina derzhavy» – Project «Popular Economics: Price of the State», 41*, 1-25 [in Ukrainian].
10. Semenets, Yu.O. (2016). Partnerstvo biznesu, derzhavy ta universytetiv yak stratehichniy resurs innovatsiinoho rozvytku Ukrainy [The partnership of business, government and universities as a strategic resource of innovative development of ukraine]. *Efektivna ekonomika – Effective economy, 2* [in Ukrainian].
11. Stefanyshyn, O.V. (2001). Lyudskyy potentsial i finansove stymulyuvannya yoho rozvytku v umovakh hlobalizatsiyi [Human potential and financial stimulation of its development in the conditions of globalization]. *Naukovi zapysky Ukrayinskoyi akademiyi drukarstva – Scientific notes of the Ukrainian Academy of Printing, 3*, 7-11 [in Ukrainian].
12. Kholiavko, N.I. (2014). Vyshcha osvita yak vyznachalnyy chynnyk suspilnoho rozvytku [Higher education as a determinant of social development]. *Ekonomichniy forum – Economic forum, 2*, 285-290 [in Ukrainian].
13. Kholiavko, N.I. (2014). Sektor vyshchoi osvity v systemi innovatsiinoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky [Higher education sector in the system of innovation development national economy]. *Ekonomika i upravlinnia – Econotocs and management, 1*, 33-37 [in Ukrainian].

Dmytro Plynokos, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Anna Moskalenko

Zaporizhzhya National Technical University, Zaporizhzhya, Ukraine

The Human Potential Development in the University Business Incubators

The main purpose of this article is to do a research of the development of human potential in a business incubator environment based on the universities. The processes of interaction between universities, business and the state are considered in the article. The tendency of changing the number of students of the universities as the basis for the formation of human potential was investigated.

The development of an innovative national economy takes place in close connection with the development of scientific and technical activities in the universities. These types of cooperation are presented as the forms of internships, training on the enterprise basis in Ukraine. However, this interaction can also be executed at the university-business-state level. The main purpose and the basis of this model is that the university acts as a core of innovation in a modern society, which works closely with business processes. Thus, the state receives a qualitatively formed human potential, which has developed fundamentally within business incubators. However, there is a decrease in the number of students of university around the whole country. The main reasons of this are that most of the future students are going to enter the universities in the EU, and most of them plan to stay there to work. This situation can be greatly improved by involving business representatives in the scientific and educational processes through the creation and operation of business incubators as an important and indispensable provider of quality human potential.

It was found out that the development of business incubators is an integral part and one of the main components of the innovative development of the national economy. The interaction of universities, business and the state is the key to the rapid development of the state's human potential. The business incubator as an intermediary between universities and the state is a significant structural unit for the development of scientific and educational researches, getting new knowledge and experience of cooperation with enterprises. There are all the favorable conditions for the development and improvement of the own potential of each of its participants within this business environment, forming the overall indicator of human development of the state.

business incubator, institutions of higher education, human potential, intellectual potential

Одержано (Received) 19.11.2018

Прорецензовано (Reviewed) 09.12.2018

Прийнято до друку (Approved) 20.12.2018

УДК 331.526 : 332.122.5

JEL Classification J21, J43, R11, R23, C43

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1\(34\).141-149](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1(34).141-149)

І.В. Терон, ст. наук. співр., канд. екон. наук

Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, м. Київ

Особливості й типодинаміка ринків праці сільських територій

У статті розкрито особливості регіональної динаміки ринку праці сільських територій. Здійснено групування регіонів за показниками економічної активності, зайнятості населення та ефективності сільської економіки. Визначено різноспрямованість векторів розвитку та функціонування ринку праці сільських населених пунктів за період з 2010 по 2017 рік, зумовлених як змінами в моделях і традиціях економічної поведінки робочої сили, так і економічними, інституційними та природоресурсними чинниками регіонального розвитку

динаміка ринку праці, зайнятість, безробіття, сільські території, сільські поселення, кластерний аналіз

І.В. Терон, ст. научн. сотр., канд. екон. наук,

Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, г.Київ

Особенности и типодинамика рынков труда сельских территорий

В статье раскрыты особенности региональной динамики рынка труда сельских территорий. Сгруппированы регионы по показателям экономической активности, занятости населения и эффективности сельской экономики. Определены разнонаправленность векторов развития и функционирования рынка труда сельских населенных пунктов за период с 2010 по 2017 год, обусловленных как изменениями в моделях и традициях экономического поведения рабочей силы, так и экономическими, институциональными и природоресурсными факторами регионального развития.

динаміка ринку праці, зайнятість, безробіття, сільські території, сільські поселення, кластерний аналіз.